Nijmegen

**Postadres**
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

**Bezoekadres**
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

**Contactpersoon**
Sanne Smeets
s.smeets@nijmegen.nl
T 024 – 329 21 30

**Ons kenmerk**
E21.002682

**Bijlage(n)**
Bijgevoegd: Ja

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 7 december 2021
Onderwerp jaarverslagen Leerplicht en RMC schooljaar 2020-2021

Geachte leden van de raad,

In deze brief melden we de stand van zaken op het gebied van leerplicht, voortijdig schoolverlaten (VSV) en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten. Het RMC jaarverslag en het jaarverslag Leerplicht zijn als bijlagen meegestuurd.

**Wat is wat?**
De begrippen leerplicht, RMC en VSV zijn met elkaar verbonden, maar omvatten verschillende groepen jongeren en hebben verschillende taken en doelstellingen. Bureau leerplicht ziet toe op handhaving van de leerplichtwet voor jongeren van 5 tot 16 jaar en de kwalificatieplicht voor 16 en 17 jarigen. Daarnaast hebben gemeenten vanuit de RMC-wetgeving de taak om jongeren van 18 tot 23 jaar, die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, in beeld te houden en terug te begeleiden naar onderwijs, werk, ondersteuning of een combinatie hiervan. Met de uitvoering van deze taken zorgen we voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV). De leerplichtfunctie voert de gemeente Nijmegen op stadsniveau uit. De RMC-functie wordt uitgevoerd in RMC-regio's. Nijmegen behoort tot de regio Rijk van Nijmegen. De gemeente Nijmegen is als contactgemeente verantwoordelijk voor de coördinatie van de RMC- en VSV-aanpak. De RMC- en VSV-taken worden uitgevoerd door een samenwerking van onderwijs, werkbedrijf en gemeenten.

**Wederom geen 'normaal' schooljaar**
Ook het afgelopen schooljaar heeft het onderwijs te maken gehad met verschillende periodes waarin er volledig fysiek onderwijs mogelijk was, alleen online onderwijs of een combinatie van beide vormen. Er is veel geleerd van de eerste lockdown in het schooljaar 2019-2020. In de gehele Corona periode stond de functie van de leerplichtambtenaar en RMC consulent gericht op de bescherming van het recht op onderwijs.

Voor de scholen én voor de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten was het soms lastig om in contact te komen met jongeren over verzuim. Maar wanneer er signalen waren dat er andere problemen speelden, werden de juiste hulpinstanties ingeschakeld. Vanwege de geldende maatregelen zijn minder huisbezoeken afgelegd maar gelukkig is ook de outreachende aanpak om jongeren te bereiken weer opgestart.

De oorzaken van het ‘digitale verzuim’ vertoonden in veel gevallen meestal veel overeenkomsten met het ‘normale’ fysieke verzuim. Het ging dan vaak om motivatieproblemen. Soms speelden psychische klachten een rol, of hebben jongeren problemen ondervonden met het dagritme. Soms lagen communicatieproblemen ten grondslag aan de ‘digitale afwezigheid’. Het ging dan bijvoorbeeld om ouder(s)/verzorger(s) die de Nederlandse taal niet machtig zijn, niet begrepen wat de bedoeling was of scholen die geen actuele contactgegevens meer hadden.

**Weinig verzuim**
In het afgelopen schooljaar heeft Bureau Leerplicht Nijmegen 372 meldingen absoluut verzuim en 862 meldingen relatief verzuim van 5 tot 16 jarigen verwerkt. Deze aantallen zijn fors lager dan vorig jaar én het schooljaar ervoor. Aangezien dit schooljaar als geheel niet te vergelijken is met andere jaren, stellen we voor het aantal meldingen goed te blijven monitoren, voordat we concluderen dat er sprake is van een gewijzigd patroon. In de meeste gevallen gaan de jongeren na de tussenkomst van de Leerplichtambtenaar weer naar school.

Voor het Rijk van Nijmegen zijn er ongeveer 1500 verzuimmeldingen 16+ gedaan. Dit aantal is vergelijkbaar met het voorgaande schooljaar maar beduidend minder dan de jaren daarvoor. Naarmate de coronamaatregelen langer aanhielden, werd het voor scholen steeds duidelijker wanneer er sprake was van geoorloofd of ongeoorloofd verzuim. Bij vermoedens van ongeoorloofd verzuim werd, vaak in overleg met de leerplichtambtenaar, gekeken naar de passende aanpak. In sommige gevallen bleek het verzuim gerelateerd te zijn aan corona, aan de quarantainemaatregelen of de bereidheid om naar school te gaan.

Bijna twee derde van alle verzuimmeldingen 16+ gaat over jongeren uit Nijmegen. En bijna een derde van alle verzuimmeldingen 16+ gaat over 17-jarigen. Dat het ‘digitale verzuim’ sterk overeenkomst met het ‘normale fysieke’ verzuim constateerden we vorig schooljaar al. Bij de 16-18 jarigen is vaak sprake van ‘signaal verzuim’, dan speelt bijvoorbeeld faalangst of de thuissituatie een rol. Soms hebben psychische of medische problemen invloed op het verzuim. Bij de 18-plussers wordt meestal geen duidelijke reden gegeven voor het verzuim. Vaak spelen discipline en motivatie een rol.

Veruit de meeste jongeren gaan na een verzuimmelding en interventie door een leerplichtambtenaar of RMC-consulent weer naar school. Er worden relatief steeds minder meldingen ‘afgedaan’, dat wil zeggen dat er een formele waarschuwing wordt gegeven, een HALT-afdoening of een proces-verbaal wordt opgemaakt. Dit past bij de gewenste ontwikkeling waarbij leerplichtambtenaren minder handhavend maar meer ondersteunend zijn bij het onderwijs.

**Met meer hulpvragen door schoolsluitingen**
Toch zeggen alleen de cijfers maar weinig over hoe het gaat met de jongeren in onze regio. Een afname van meldingen zegt niet veel over de kwaliteit van onderwijs, het algemeen welbevinden, onderwijsachterstanden die mogelijk zijn opgelopen en zorgen over de veranderende arbeidsmarkt.
De meeste jongeren zijn veerkrachtig gebleken in deze coronaperiode. Sommige jongeren gedijen juist goed bij minder drukke agenda’s, meer aandacht van ouders en minder stress maar er zijn ook jongeren die door de pandemie leerachterstanden opliepen en last hadden van sociale isolatie en gevoelens van eenzaamheid.
Zij misten het contact met vrienden en klasgenoten, de structuur van de dagelijkse schoolgang of ondervonden psychische problemen, problemen thuis of financiële problemen. Ook nadat de scholen hun deuren weer openden, hebben veel jongeren zich gemeld met hulpvragen.
De scholen in Nijmegen constateren dat sommige leerlingen inderdaad een achterstand op sociaal-emotioneel en sociaal-maatschappelijk gebied. Inmiddels zijn plannen gemaakt om leerlingen en docenten binnen de scholen extra te kunnen ondersteunen. Hiervoor hebben de scholen NPO gelden ontvangen van het Rijk. Ook vanuit de lokale overheden

wordt extra ingezet op sport- en ontmoetingsactiviteiten en ondersteuning op en rondom de scholen.

**Preventieve aanpak vraagt goede samenwerking**
In maart 2017 is de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) gepresenteerd als landelijke visie op de aanpak van schoolverzuim. In deze visie staat niet de strafrechtelijke kant centraal, maar wordt primair ingezet op de preventie en vrijwillige (jeugd)hulp. De visie sluit aan op de preventieve koers die Bureau Leerplicht Nijmegen al langer vaart. De leerplichtambtenaar vervult de schakelrol voor gecoördineerde en optimale inzet van alle betrokken ketenpartners.
Deze kanteling is ingezet vanuit de overtuiging dat het volgen van onderwijs essentieel is voor de ontwikkeling van een kind en voor het verwerven van een goede plek in de maatschappij. Structureel verzuim kan een voorbode zijn van (ernstige) gedragsproblemen en leidt niet zelden tot criminaliteit. Ook kan schoolverzuim de voorbode zijn van voortijdige schooluitval, waardoor jongeren het onderwijs verlaten zonder diploma en/of startkwalificatie en/of niet zijn toegerust voor de arbeidsmarkt. Werkloosheid of uitkeringsafhankelijkheid kunnen het gevolg zijn.

Om het 'volgen van onderwijs' voor zo veel mogelijk kinderen te realiseren is een gecoördineerde en optimale inzet van alle betrokken ketenpartners in het sociaal domein en/of de jeugdstrafrechtketen vereist. De leerplichtambtenaar vervult in deze aanpak van schoolverzuim een schakelrol en neemt het initiatief voor een adequaat vervolg op verzuimmeldingen.
Samenwerking gaat nog niet altijd vanzelf en vraagt blijvende aandacht van alle betrokken partijen. Professionals hebben vanuit verschillende invalshoeken geen vanzelfsprekende gezamenlijke aanpak. De samenwerking is echter essentieel om de preventieve aanpak van verzuim te laten slagen. Daarom dat hier juist op wordt geïnvesteerd.

Het komende schooljaar gaat Bureau Leerplicht RMC, samen met haar samenwerkingspartners, door met de inzet op het versterken van deze samenwerking. Zo wordt de pilot doorlichting schoolverzuim verlengd en wordt er gewerkt aan een doorbraakaanpak voor thuiszitters. Ook wordt er zowel in het VO als MBO geïnvesteerd in 'vaste gezichten en solide samenwerking'. Dat is begonnen bij het maken van kennismaking en basisafspraken tussen de nieuwe Buurtteams Jeugd en Gezin en de scholen. Naast de buurtteams hebben welzijnswerkers en hulpverleners ook een positie in dit netwerk, die we de komende periode gaan verduidelijken.

**En steeds beter zicht op de voortijdige schoolverlaters**
We ontvingen ruim 3300 VSV-meldingen. Dit zijn niet allemaal nieuwe voortijdige schoolverlaters. Zo is er een grote groep jongeren 'verhuisd naar Nijmegen' (1207). In de meeste gevallen blijkt het te gaan om studenten die vanuit het buitenland een opleiding volgen in Nijmegen. Ook is er een grote groep (1001) jongeren die VSV'er zijn en bij wie er controles plaatsvinden. Vanaf dit schooljaar controleren we bepaalde groepen oud-VSV'ers tweemaal per jaar. Door een snelle filtering van groepen, kunnen de consulenten direct aan de slag met de meldingen die aandacht vragen.
Bijna een derde van de VSV'ers is aan het werk, 22% blijkt alsnog een startkwalificatie te hebben, 12% is (bijna) begonnen aan een opleiding en 11% heeft een Wajong uitkering of zit in een zorgtraject. Ongeveer 14% wordt doorverwezen naar een consulent bij WerkBedrijf Nijmegen.

**Omdat iedere jongere recht heeft op ontwikkeling**
Uiteindelijk willen we dat iedere jongere de onderwijscarrière kan doorlopen die bij hem of haar past, dat zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie het onderwijs verlaten en dat jongeren goed worden voorbereid op de arbeidsmarkt. De leerplicht, RMC- en VSV-getallen zijn een optelsom van jongeren met uiteenlopende achtergronden; sommigen zijn vanwege beperkingen kwetsbaar binnen het onderwijs, anderen ervaren een tijdelijke hobbel op hun levenspad. Sommige leerlingen hebben begeleiding en steun nodig, anderen een waarschuwing of een pittig gesprek. Er zijn jongeren die moeilijk hun plek

vinden binnen het onderwijssysteem en er zijn jongeren voor wie er geen logische vervolgstap voorhanden is. Sommige jongeren kiezen voor werk in plaats van een diploma (groenpluk), andere jongeren verdwijnen ineens van de radar. Het komt ook voor dat een jongere nu geen hulp wil maar een aantal maanden later wel openstaat voor bijvoorbeeld begeleiding naar werk. Dit alles maakt dat van de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten maatwerk en samenwerking wordt verwacht.

Bovenop de inzet van de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten voeren gemeenten, scholen, WerkBedrijf, Leerwerkloket en andere betrokkenen in het Rijk van Nijmegen afzonderlijk en gezamenlijk projecten uit die bijdragen aan de aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Denk hierbij aan de maatregelen in het regionale programma VSV 2021-2024, de inzet van coachprojecten en schoolmaatschappelijk werk. De aanpak van verzuim én voortijdig schoolverlaten ligt niet alleen bij Bureau Leerplicht en RMC, het is echt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

**“We laten een (kwetsbare) jongere pas los als de basis voor elkaar is.”**
Deze raadsinformatiebrief hangt samen met andere voorstellen die zich op de leeftijd 16-27 jarigen richten en vraagt derhalve om verdergaande, integrale samenwerking.

Tussen de 16 en 27 jaar zijn er meerdere wetsovergangen, die op verschillende leeftijden en domeinen van toepassing zijn op het leven van een jongere. Met name jongeren in een kwetsbare situatie krijgen te maken met meerdere instanties en regelingen. Kort gezegd: hoe meer pech iemand heeft in de jeugdjaren, hoe complexer het is om een zelfredzaam leven op te bouwen.
Logischerwijs denkt de jongere zelf niet in termen van beleidsdomeinen, overgangen of wetten. Hij of zij bewandelt één levenspad, met meerdere life events die invloed hebben op dat unieke pad.

In Nijmegen hebben we de ambitie dat alle inwoners gelijke participatiekansen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden hebben. We willen dat jongeren grip hebben op hun eigen leven, dat ze zich kunnen richten op hun toekomst en daarbij minimaal belemmerd worden door wijzigingen in wetgeving. Vanuit verschillende beleidsdomeinen werken we aan de overgang van jongeren naar volwassenheid. Soms zijn de belangen vanuit onderwijs, hulp, werk, inkomen of wonen uiteenlopend of zelfs tegenstrijdig. Een gezamenlijke aanpak helpt om jongeren in kwetsbare posities in staat te stellen zo zelfstandig mogelijk te functioneren.

Wij blijven u op de hoogte houden van de ontwikkelingen op het gebied van Leerplicht, RMC en VSV.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester